

Vedlegg 1: Grunnlag for å vurdere kvote for jakt av gaupe i Norge 2023

1. Bakgrunn

Alle partiene på Stortinget inngikk i 2011 et rovviltforlik¹ som gir føringer for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt de nasjonale bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Det har også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt.² De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 familiegrupper av gaupe med delmål fordelt på syv av de åtte rovviltregionene³. Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter forskriftens § 11 når bestanden ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionene. Nemndenes myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastsatt i naturmangfoldloven § 16, tredje ledd. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på høstingstradisjon i vedkommende område, og på den skade viltet gjør. Jakt- og fangsttiden for gaupe varer fra 1. februar–31. mars.

For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at kvotejakten i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer. Det er kvotejakt (eller lisensfelling) som skal være den normale beskatningsformen også i fremtiden for å redusere skade som gaupe påfører bufe- og tamreinnæring, jf. St.meld. nr. 15 (2003-2004).

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta

¹ [Rovviltforliket](#) (Stortinget.no)

² Innst. S. nr. 174 (2003-2004)

³ [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

skadefelling. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Vi legger følgende til grunn når vi vurderer kvote for kvote for jakt av gaupe i Norge: føringene i de regionale forvaltningsplanene og den differensierte forvaltningen av gaupe; bestandssituasjon og avgang av gaupe de siste årene samt skadehistorikken og skadepotensialet i de ulike områdene.

2. Om overvåkingen av gaupe i Skandinavia

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovviltpolitikken.

Rovdata har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av rovvilt. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Som en del av arbeidet med ett, felles overvåkningsprogram for rovvilt i Skandinavia, leverer Rovdata bestandsstatusrapporter for Norge og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av gaupe i Norge er 1. juni hvert år.

Bestanden av gaupe i Norge blir primært overvåket ved å registrere antall familiegrupper av gaupe i perioden 1. oktober til 28. (29.) februar. Årlig gjøres en beregning av antall familiegrupper før jakt ut fra alle dokumenterte og antatt sikre observasjoner av familiegrupper (spor, synsobservasjoner, bilder fra viltkamera og døde unger).

I tillegg er det utviklet en prognosemodell for utviklingen av gaupebestanden i Norge som tar utgangspunkt i tellingene av familiegrupper og kjent uttak av gauper, for å estimere antall familiegrupper før jakt til neste år⁴. Hensikten med en slik prognosemodell er å gi et formalisert og robust prognoseverktøy som skal hjelpe beslutningstakere å forutsi bestandsstørrelsen av gaupe ett år fram i tid. Denne modellen er nå også tilgjengelig for beslutningstakere på nett som et verktøy for å se hva et jaktuttak av hunndyr gir av prognose to år frem i tid.

⁴ Nilsen, E.B., Brøseth, H., Odden, J., Andrén, H. & Linnell, J.D.C. 2011. Prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge. NINA Rapport 774. Norsk institutt for naturforskning.

3. Bestandssituasjonen for gaupe i 2022

Skandinavia

Overvåkingen av gaupe er i Norge og Sverige basert på felles metodikk og overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2022⁵ viser en bestand på 305 familiegrupper registrert i Norge og Sverige 2021/2022. Dette tilsvarer en bestand på ca. 1784 gauper, hvorav ca. 343 gauper i Norge og 1441 i Sverige. For Norge er dette en nedgang sammenlignet med året før (n= 395).

Miljødirektoratet vurderer at migrasjon av gaupe fungerer tilfredsstillende og ikke har negativ effekt på bestandenes overlevelse.

Norge

I NINA rapport 2155⁶ går det fram at det er registrert henholdsvis 66,5, 67 og 58,5 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2020, 2021 og 2022 (figur 1). Gaupebestanden er under det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Figur 1: Antall familiegrupper av gaupe per år i Norge før jakt i perioden 2011-2022. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Kilde: NINA rapport 2155.

Tabell 1 viser at antall familiegrupper har økt i regionene 3 og 5 sammenlignet med 2021, mens antallet har gått ned i regionene 2, 6, 7, og 8. Regionene 2, 3, 5 og 6 ligger på eller over regionale

⁵ Odden, J. & Frank, J. 2022. Inventering av lodjur 2022. Bestandsovervåking av gaupe i 2022. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsstatus för stora rovdyr i Skandinavien. Nr 2-2022. 37 s

⁶ Brøseth, H., Odden, J. & Nilsen, E. B. 2022. Number of family groups, population estimate and population development of lynx in Norway for 2022. - NINA Report 2155. Norwegian Institute for Nature Research

bestandsmålet før jakt i 2022, og regionene 4, 7 og 8 ligger under de regionale bestandsmålene. Det er første gang siden 2011 at region 5 har registrert antall familiegrupper over bestandsmålet. Store årlige variasjonen i bestandsstørrelse kan skyldes flere forhold, andel voksne hunndyr i bestanden, andelen voksne hunngauper som får unger mellom år, og innvandring av gauper fra naboregioner og Sverige.

Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 1, 2, 3 og 6 på eller over det regionale bestandsmålet (tabell 1).

Tabell 1: Antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt i ulike forvaltningsregioner fra 2019 til 2022, samt gjennomsnittet for de tre årene. For detaljer se tabell 3 i NINA rapport 2155.

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2020	2021	2022	Gjennomsnitt 3 år
1 Vest Norge	-	0	0	0	0
2 Sør-Norge	12	16	15,5	12	14,5
3 Oppland	5	5	6	7	6
4 Oslo/Akershus/Østfold	6	0,5	3	3	2,2
5 Hedmark	10	8	8,5	10,5	9
6 Midt-Norge	12	15	18	14	15,7
7 Nordland	10	11	10	6	9
8 Troms og Finnmark*	10 (4)	11(3)	6(2)	6(0)	7,7(2)
Sum	65	66,5	67	58,5	64

* Tallene i parentes angir familiegrupper i Finnmark.

Antall registrerte familiegrupper i 2022 tilsvarer en bestand på omkring 343 dyr (95 % CI = 248–403) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2022 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2021 var på 393 dyr.

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2022 og kjent uttak av voksne hunndyr (≥ 1 år), gir prognosemodellen et estimat på 63 (75 % CI = 55–78) familiegrupper før jakt på landsbasis i 2023. Prognosemodellen viser at det er 60 % sannsynlighet for at gaupebestanden skal havne under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper før jakt i 2023.

Gitt en bestandsstørrelse i 2023 på 63 familiegrupper viser beregninger med prognosemodellen at et uttak i jakta i 2023 på mer enn 30 voksne hunngauper med stor sannsynlighet vil føre til at bestanden havner under det nasjonale bestandsmålet i 2024 (figur 9, NINA rapport 2155).

Regioner der Miljødirektoratet har forvaltningsmyndighet

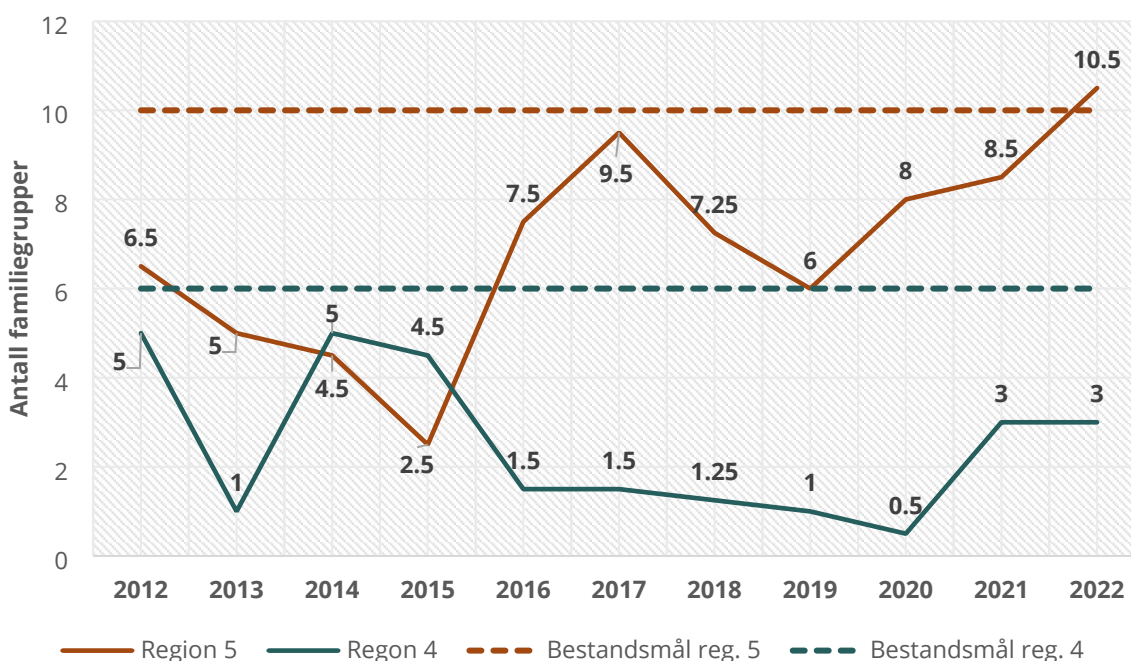
Region 4

Bestanden av gaupe i region 4 har i flere år ligget langt under bestandsmålet. I 2021 ble det registrert tre familiegrupper som var en økning med to og en halv familiegruppe sammenlignet med året før. I 2022 er antallet tilsvarende som i 2021 (figur 2). Prognosen for 2023 er det kan forventes ca. 2,6 familiegrupper i regionen denne vinteren.

Region 5

I region 5 var det en betydelig nedgang i bestanden i perioden fra 2011 til 2015. I 2015 var bestanden på sitt laveste med 2,5 familiegrupper. Bestanden økte så frem mot 2017 da det ble dokumentert 9,5 familiegrupper. Etter dette har det igjen vært en nedgang frem til 2019, med 6 dokumenterte familiegrupper. De siste årene viser bestanden økning. I 2021 ble det dokumentert 8,5 familiegrupper og i 2022 er det dokumentert 10,5 familiegrupper (figur 2).

Gjennomsnittet for de tre siste årene (2019-2022) er på ni familiegrupper. Bestanden ligger dermed fortsatt under bestandsmålet for region 5 på 10 familiegrupper. De regionale prognosene tilsier at region 5 med en sannsynlighet på 72 % vil ligge over det regionale bestandsmålet før jakta i 2023. Prognosen er 11,7 familiegrupper denne vinteren.

Figur 2: Antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt fra 2010 til 2022 for region 4 og 5. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet for regionene.

Region 7

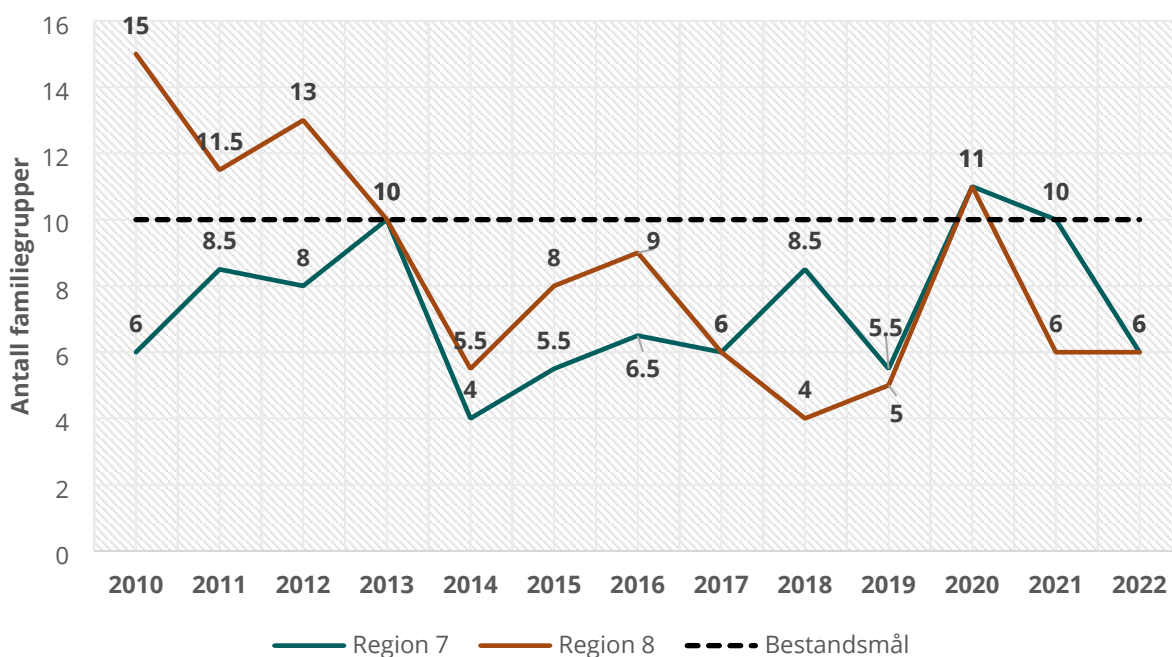
Bestandsovervåkinga i region 7- Nordland viser store svingninger i antall registrerte familiegrupper (figur 3). Siden 2013 hvor regionen oppnådde bestandsmålet på 10 familiegrupper, har antallet ligget mellom fire og seks familiegrupper frem til 2018. I 2020 steg antallet til elleve for så å synke igjen til seks i 2022.

De regionale prognosene tilsier at region 7 med en sannsynlighet på 65 % vil ligge under det regionale bestandsmålet før jakta i 2023. Prognosen er 9,0 familiegrupper for 2023

Region 8

Bestandsovervåkinga i region 8 - Troms og Finnmark viser også en betydelig variasjon i antall dokumenterte familiegrupper de siste ti årene (figur 3). I 2019 ble det registrert fem familiegrupper og i de to siste årene er det registrert seks familiegrupper. Inneværende år ble ingen familiegrupper i Finnmark. Det ble ikke registrert familiegrupper av gaupe i samarbeidsområdet med Nordland.

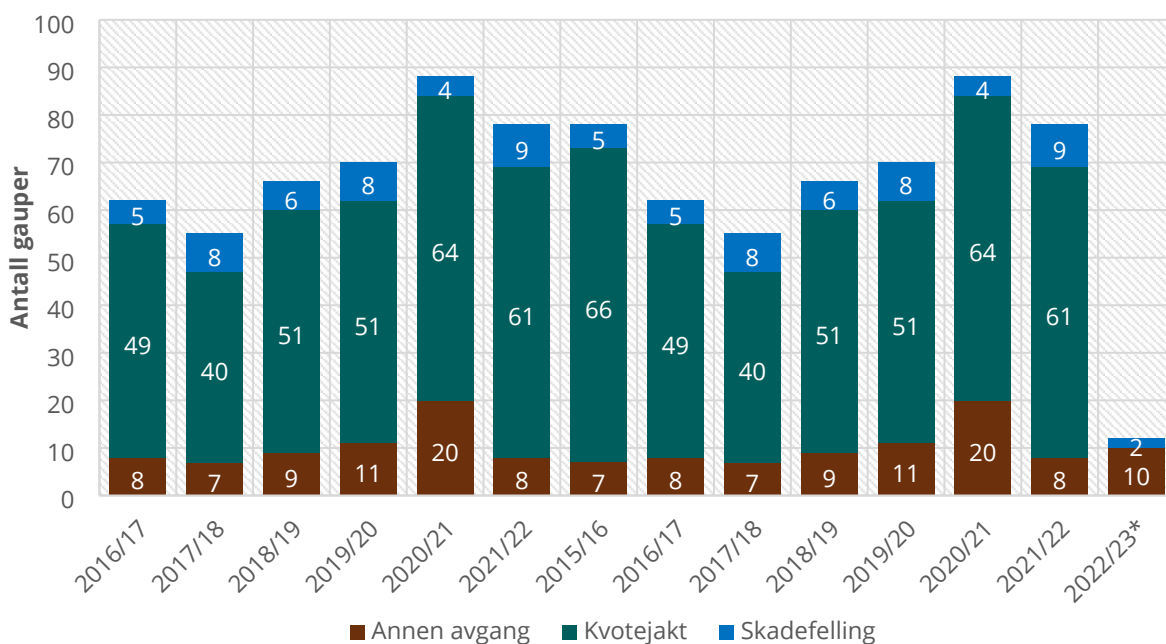
De regionale prognosene tilsier at region 8 med en sannsynlighet på 75 % vil ligge under det regionale bestandsmålet før jakta i 2023. Prognosen er 8,1 familiegrupper for 2023.

Figur 3: Antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt fra 2010 til 2022 for region 7 og 8. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet for regionene.

4. Døde gauper i Norge

Avgang av gauper de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. De fem siste årene har jaktuttaket i Norge ligget på mellom 40 og 64 gauper pr. jaktår (figur 4). Av skadefellingstillatelser og effektivering av disse er det tatt ut mellom fem og ni gauper pr. jaktår de siste fem årene. Avgang av gauper for regionene 4, 5, 7 og 8 de siste årene er vist i tabell 2.

Figur 4: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang i jaktårene 2015/2016 til 2022/2023 (per 05.12.2022*). Et jaktår går fra og med 1. april og til og 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Tabell 2: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang for regionene 5, 4, 7 og 8 i jaktårene 2018/2019 til 2022/2023 (per 05.12.2022*). Et jaktår går fra og med 1. april og til og 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Forvaltningsregion	Jaktår	Antall gaupe felt på kvotejakt	Antall gaupe felt ved skadefelling	Antall gaupe døde som annen avgang
4 Oslo, Akershus og Østfold	2022/2023*	-	0	0
	2021/2022	0	0	2
	2020/2021	0	0	0
	2019/2020	0	0	0
	2018/2019	0	0	0
5 Hedmark	2022/2023*	-	1	2
	2021/2022	0	0	1
	2020/2021	0	0	2
	2019/2020	0	0	5
	2018/2019	0	0	2
7 Nordland	2022/2023*	-	0	1
	2021/2022	3	1	0

	2020/2021	5	2	3
	2019/2020	0	1	1
	2018/2019	0	6	1
8 Troms og Finnmark	2022/2023*	-	0	1
	2021/2022	0	5	0
	2020/2021	5	2	1
	2019/2020	0	4	2
	2018/2019	0	0	0

5. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

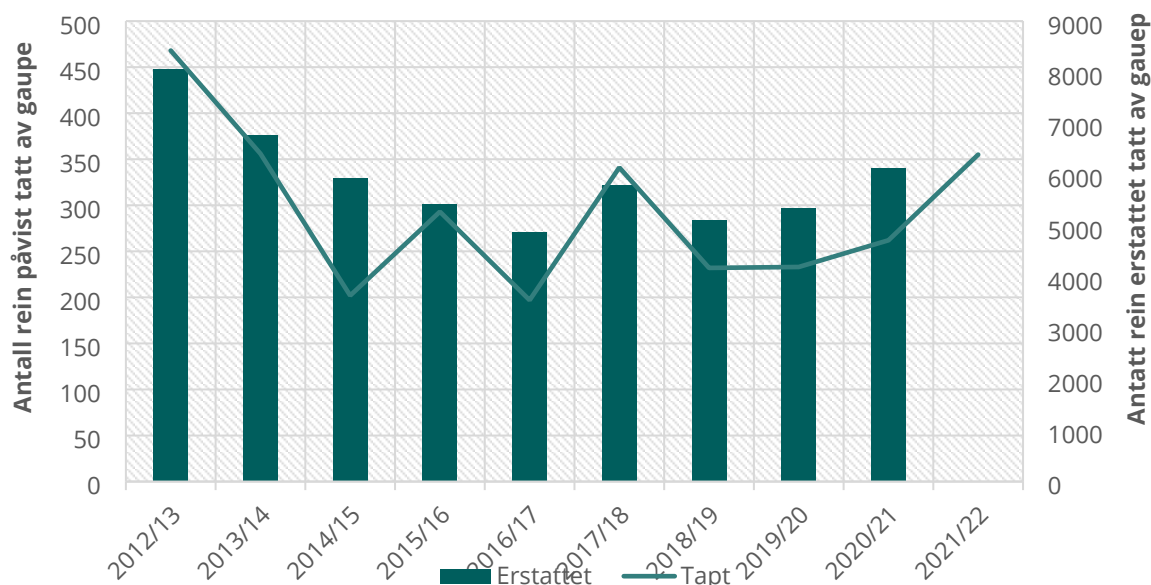
Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og utgjør grunnlaget for å utbetale erstatning for tap av husdyr til rovvilt.

Tamrein

I løpet av reindriftsåret 2021/2022 ble det påvist 355 rein tatt av gaupe, og i 2020/2021 ble det påvist 262 rein tatt av gaupe (figur 5). Inneværende reindriftsår (01.12 2022) er det så langt dokumentert tapt 94 rein til gaupe på landsbasis. Ved samme tidspunkt i fjor var det påvist 127 rein tapt til gaupe.

Antall erstattet rein reindriftsåret 2020/2021 som tapt til gaupe er noe høyere sammenlignet med reindriftsåret 2019/2020. Selv om antallet varierer noe fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til gaupe har vært forholdsvis stabilt de senere årene (figur 5).

Tabell 3 viser antall rein tapt til gaupe og antall rein erstattet som tapt til gaupe for de ulike regionene 4, 5, 7 og 8.

Figur 5: Antall rein påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall rein erstattet tapt til gaupe (sekundær akse) i reindrifårrene 2012/13 til 2021/22. Dataene er hentet fra Rovbase.no

Tabell 3: Antall rein påvist tapt til gaupe og erstattet som tapt til gaupe i forvaltningsregionene 5, 7 og 8 i reindrifårrene 2018/19 til 2022/23 (*01.12.2022). Tallene for antall rein erstattet for region 5 inkluderer reinbeitedistrikt Riast/Hylling i Sør-Trøndelag.

Forvaltningsregion	Reindrifår	Antall rein påvist tapt til gaupe	Antall rein erstattet tapt til gaupe
5 Hedmark	2022/2023*	0	-
	2021/2022	0	-
	2020/2021	0	151
	2019/2020	1	127
	2018/2019	0	194
7 Nordland	2022/2023*	20	-
	2021/2022	51	-
	2020/2021	61	1381
	2019/2020	36	1203
	2018/2019	78	1010
8 Troms og Finnmark	2022/2023*	69	-
	2021/2022	268	-
	2020/2021	152	3892
	2019/2020	169	3281

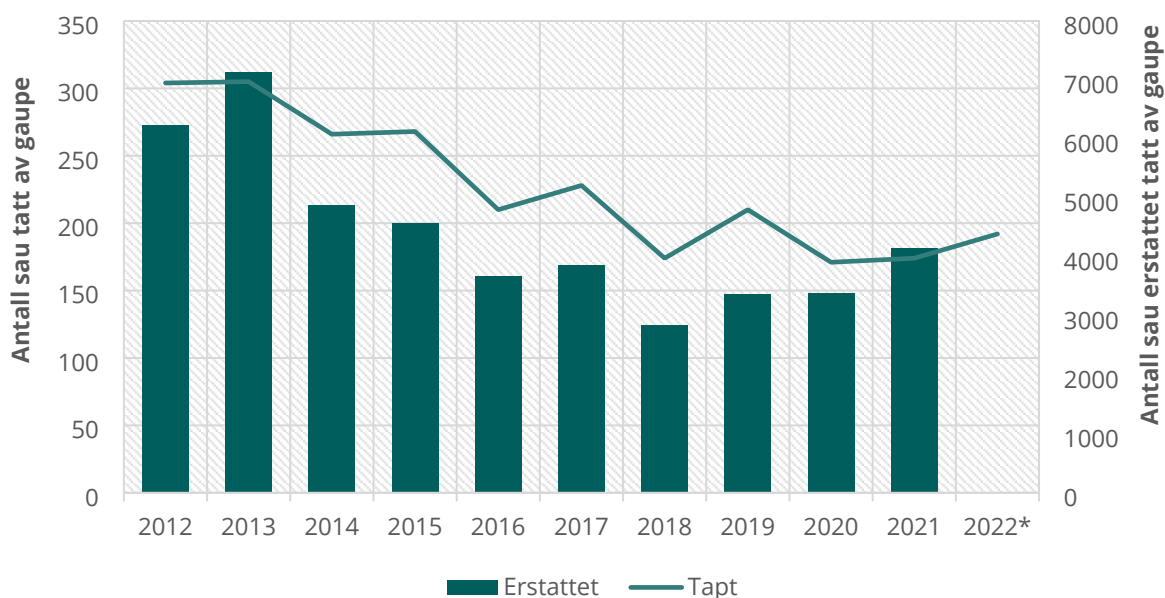
	2018/2019	152	3054
--	-----------	-----	------

- = ikke tilgjengelig per dags dato

Sau

Figur 6 viser antall sau påvist tapt til gaupe og antall sau erstattet tapt til gaupe de siste årene. I løpet av 2021 ble det påvist 174 sau tatt av gaupe, og erstattet rundt 4 144 sau og lam som tapt til gaupe i Norge.

Tabell 4 viser antall sau tapt til gaupe og antall sau erstattet som tapt til gaupe for de ulike regionene 4, 5, 7 og 8.

Figur 6: Antall sau påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall rein erstattet tapt til gaupe (sekundær akse) i årene 2012 til 2021. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Tabell 4: Antall sau påvist tapt til gaupe og erstattet som tapt til gaupe i forvaltningsregionene 4, 5, 7 og 8 i 2018 til 2022 (*01.12.2022). Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	År	Antall sau påvist tapt til gaupe	Antall sau erstattet tapt til gaupe
4 Oslo, Akershus og Østfold	2022*	5	-
	2021	11	83
	2020	2	20
	2019	0	37

	2018	16	69
5 Hedmark	2022*	14	-
	2021	7	136
	2020	13	135
	2019	16	266
	2018	7	33
	7 Nordland	2022*	52
2021		50	1076
2020		56	1206
2019		59	1 144
2018		53	951
8 Troms og Finnmark	2022*	21	-
	2021	6	248
	2020	11	269
	2019	13	146
	2018	33	258

- = ikke tilgjengelig per dags dato